

Αθήνα, 25 Φεβρουαρίου 2020

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ-ΕΛΛΑΔΟΣ

«Online Πολιτική Ακεραιότητα: Tone from the Top με Ανοιχτά Δεδομένα»

Βούληση και προτάσεις για ποιοτικό «άνοιγμα» δεδομένων πολιτικής ακεραιότητας

Με ιδιαίτερη επιτυχία και μεγάλη συμμετοχή από την Κυβέρνηση, τη Βουλή, τα κόμματα της Αντιπολίτευσης, τη Δημόσια Διοίκηση, την ακαδημαϊκή κοινότητα και από την Κοινωνία των Πολιτών, πραγματοποιήθηκε το Σάββατο 30 Ιανουαρίου 2021 το διαδικτυακό συνέδριο της **Διεθνούς Διαφάνειας Ελλάδος**, με τίτλο «**Online Πολιτική Ακεραιότητα: Tone from the Top με Ανοιχτά Δεδομένα**», δύο μόλις μέρες μετά τη δημοσίευση του Δείκτη Αντίληψης Διαφθοράς (CPI) για το 2020.

Ανοίγοντας τις εργασίες του συνεδρίου, η Πρόεδρος της Διεθνούς Διαφάνειας Ελλάδος, Δρ Άννα Δαμάσκου, εξήγησε γιατί η πανδημία καθιστά πρόδηλη τη σημασία της λογοδοσίας και την ανάγκη αξιόπιστης ενημέρωσης από τους δημόσιους θεσμούς και τους ηγέτες μας, ενώ υπενθύμισε ότι από την πρώτη στιγμή του ξεσπάσματος της πανδημίας, η Διεθνής Διαφάνεια-Ελλάς έχει επισημάνει προς την Κυβέρνηση την ανάγκη διατήρησης και επέκτασης της διαφάνειας, της ανοιχτότητας και ακεραιότητας σε όλους τους τομείς.

Μεταφέροντας το χαιρετισμό του Πρωθυπουργού **κ. Κυριάκου Μητσοτάκη**, ο Υπουργός Επικρατείας, **κ. Γιώργος Γεραπετρίτης**, έκανε λόγο για αναβάθμιση του επιπέδου διαφάνειας και δημόσιας λογοδοσίας από τις πρώτες ημέρες της νέας διακυβέρνησης, μέσα από τη μεταφορά του 80% της ύλης της διοικητικής δράσης από το πολιτικό προσωπικό σε πρόσωπα προερχόμενα από τη δημόσια διοίκηση, όπως είναι ο Υπηρεσιακός Γραμματέας των Υπουργείων.

Εκπροσωπώντας τον Αρχηγό της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης, **κ. Αλέξη Τσίπρα**, ο Βουλευτής Δράμας και Τομεάρχης Δικαιοσύνης του ΣΥΡΙΖΑ, **κ. Θεόφιλος Ξανθόπουλος**, ζήτησε περισσότερη αξιοποίηση ανοιχτών δεδομένων στη δημόσια υγεία και αναφέρθηκε μεταξύ άλλων στα δεδομένα της επιτροπής λοιμωξιολόγων.

Χαιρετίζοντας το συνέδριο εκ μέρους της Προέδρου του ΚΙΝΑΛ, κας **Φώφης Γεννηματά**, ο βουλευτής Α΄ Θεσσαλονίκης **κ. Χάρης Καστανίδης** τόνισε ότι στα θέματα διαφάνειας έχουν γίνει βήματα προς τα πίσω και πρότεινε την επέκταση της δημοσίευσης των πόθεν έσχες και για παράγοντες του Τύπου.

Ως εκπρόσωπος του Γενικού Γραμματέα του ΚΚΕ, **κ. Δημήτρη Κουτσούμπα**, ο Υπεύθυνος του Τμήματος Δικαιοσύνης και Λαϊκών Ελευθεριών, **κ. Αντώνης Αντανασιώτης**, αναφέρθηκε στον ευγενή σκοπό της διαφάνειας, σημειώνοντας, ωστόσο, ότι η βασική αιτία της διαφθοράς είναι ο αδυσώπητος ανταγωνισμός που παρατηρείται στις καπιταλιστικές κοινωνίες.

Στη συνέχεια, ο **κ. Αθανάσιος Μπούρας**, Γ΄ Αντιπρόεδρος της Βουλής, Πρόεδρος της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας & Πρόεδρος της Επιτροπής Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης της Βουλής, υπογράμμισε τη βούληση να ανοίξει ο διάλογος για την ποιότητα των ανοιχτών δεδομένων, με στόχο την εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος.

Στη συμβολή των πληροφοριακών συστημάτων στην προώθηση της διαφάνειας και της λογοδοσίας αναφέρθηκε ο κ. **Δημοσθένης Αναγνωστόπουλος**, Γενικός Γραμματέας Πληροφοριακών Συστημάτων στο Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης.

Ο κ. **Βασίλης Κουγέας**, Αναπληρωτής Πρόεδρος του Συμβουλίου Διοίκησης της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας, έκανε λόγο για την ανάγκη λεπτομερειακής ρύθμισης της παρασκηνιακής θεσμικής πίεσης (lobbying) και των συγκρούσεων συμφερόντων για την προάσπιση της διαφάνειας.

Ακολούθως, το μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Οργανισμού Ανοιχτών Τεχνολογιών κ. **Ηρακλής Βαρλάμης** αναφέρθηκε στην πρόταση να δημοσιεύουν στο διαδίκτυο οι Βουλευτές όλες τις προγραμματισμένες τους συναντήσεις με εκπροσώπους συμφερόντων, καθώς επίσης και στην ενίσχυση του προγράμματος Διαύγεια.

Την πρώτη ενότητα του συνεδρίου για την ανάγκη των ποιοτικών ανοιχτών δεδομένων σχετικά με τις δηλώσεις περιουσιακής κατάστασης άνοιξε ο πολιτικός επιστήμονας-επιστημονικός συνεργάτης της Διεθνούς Διαφάνειας Ελλάδος κ. **Αλέξανδρος Μελίδης**, ο οποίος παρουσίασε τα ευρήματα του χρηματοδοτούμενου από την ΕΕ προγράμματος Integrity Watch, προτείνοντας συνεργασία και κοινές δράσεις με την Επιτροπή Ελέγχου Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης της Βουλής και τη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων.

Ο πρώην Γενικός Γραμματέας Πληροφοριακών Συστημάτων και Ομότιμος Καθηγητής Πληροφορικής & Τηλεπικοινωνιών Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών κ. **Παναγιώτης Γεωργιάδης** τόνισε ότι η βελτίωση του συστήματος υποβολής και ελέγχου των πόθεν έσχες είναι πρωτίστως πολιτικό και επιχειρησιακό ζήτημα και πρότεινε την απλοποίηση του συστήματος και δειγματοληπτικούς ελέγχους.

Στη συνέχεια, ο Διευθυντής της Ειδικής Υπηρεσίας της Επιτροπής Ελέγχου της Βουλής, Δρ. **Στυλιανός Γαλούκας**, αναφέρθηκε στην προτυποποίηση της ελεγκτικής διαδικασίας με διεθνή πρότυπα και πρότεινε το άνοιγμα των δεδομένων με δείκτες ποιότητας.

Τις δυνατότητες του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος για την υποβολή των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης παρουσίασε ο Προϊστάμενος στη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων του Δημοσίου Τομέα στο Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης, κ. **Γιάννης Δήμας**, σημειώνοντας τη διάθεση συνεργασίας με αντικείμενο τη βελτίωση του συστήματος υποβολής και ελέγχου των δηλώσεων με βάση τις προτάσεις της Διεθνούς Διαφάνειας Ελλάδος για ανοιχτά δεδομένα, στατιστική ανάλυση και αξιοποίηση της μηχανικής μάθησης.

Στην ανάγκη να περιβληθεί με θετικό πρόσημο η συζήτηση για τα πόθεν έσχες αναφέρθηκε ο κ. **Δημήτρης Γκούσκος**, Επ. Καθηγητής Τμήματος Επικοινωνίας Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης του ΕΚΠΑ, προτείνοντας την απλοποίηση του τρόπου υποβολής και ελέγχου των πόθεν έσχες και τη διοργάνωση φεστιβάλ Διαφάνειας όπου θα βραβεύονται οι πρωταθλητές της ακεραιότητας.

Στη δεύτερη ενότητα του συνεδρίου περί της νομοθετικής ρύθμισης του lobbying, ο κ. **Γιώργος Κύρτσος**, Ευρωβουλευτής της Νέας Δημοκρατίας και του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος, μίλησε για τις θετικές και αρνητικές διαστάσεις του lobbying, αναφέροντας ότι στην εποχή της πανδημίας COVID 19 τα κράτη έχουν στη διάθεσή τους τα εργαλεία, ώστε να περιορίσουν την επιρροή του, προς όφελος του πολιτικού συστήματος.

Η Πρόεδρος της Διεθνούς Διαφάνειας Ελλάδος, Δρ. **Άννα Δαμάσκου**, αναφέρθηκε στην έννοια του «νομοπαρασκευαστικού αποτυπώματος», εξηγώντας ότι η κανονιστική ρύθμιση του lobbying οφείλει να φέρει διαφάνεια στο βαθμό επιρροής των οργανωμένων συμφερόντων στη νομοπαρασκευαστική διαδικασία, έτσι ώστε να γνωρίζουμε ποιος ασκεί επιρροή σε ποιον και για τι.

Φέρνοντας παραδείγματα άσκησης θεσμικής πίεσης από το πανίσχυρο lobby της Αμερικανικής Ένωσης Συνταξιούχων (AARP), ο πρώην Υπουργός Πολιτισμού κ. **Παύλος Γερουλάνος** τόνισε την ανάγκη δημιουργίας συνθηκών, ώστε η πολιτική να διατηρεί την αυτονομία της απέναντι στις εστίες επιρροής.

Από την πλευρά του, ο κ. **Μιχάλης Μητσόπουλος**, Διευθυντής του Τομέα Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος και Ρυθμιστικών Πολιτικών του Συνδέσμου Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών, έκανε ιδιαίτερη μνεία στο ρόλο της καλής νομοθέτησης και της δημόσιας διαβούλευσης για το διαφανές lobbying.

Τις κατευθυντήριες οδηγίες για τη σύσταση μητρώου διαφάνειας για το lobbying, οι οποίες κατατέθηκαν στην Εθνική Αρχή Διαφάνειας και στο Υπουργείο Δικαιοσύνης στο πλαίσιο της Open Government Partnership, παρουσίασε ο κ. **Στέφανος Λουκόπουλος**, συνιδρυτής και Διευθυντής του Vouliwatch.

Στην κεντρική ομιλία του συνεδρίου, ο κ. **Χάρρυ Παπαπανάγος**, Καθηγητής Οικονομικών Πανεπιστημίου Μακεδονίας και Μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Διεθνούς Διαφάνειας Ελλάδος, με αφορμή τη δημοσίευση του Δείκτη Αντίληψης Διαφθοράς (CPI) για το 2020, εστίασε στο ετήσιο οικονομικό κόστος της διαφθοράς στην Ευρώπη και στον κόσμο, κάνοντας ιδιαίτερη αναφορά στις πολιτικές αλλαγές που επιβάλλουν τα υψηλά επίπεδα διαφθοράς στην Ελλάδα.

Στην Τρίτη ενότητα του συνεδρίου περί της εποπτείας της χρηματοδότησης των πολιτικών κομμάτων, ο κ. **Άγγελος Συρίγος**, Υφυπουργός Παιδείας και Θρησκευμάτων & Βουλευτής Α΄ Αθηνών της Νέας Δημοκρατίας, ανέλυσε τα βασικά χαρακτηριστικά το νομικού πλαισίου που διέπει τη χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων και άσκησε κριτική στον απολογιστικό χαρακτήρα του ελέγχου και την αδυναμία παρακολούθησης των δαπανών κατά την προεκλογική εκστρατεία των κομμάτων.

Στην υποχώρηση των ήδη κεκτημένων θεσμών, όπως ο προστατευόμενος μάρτυρας (whistleblower), η δημόσια διαβούλευση και η Διαύγεια, αναφέρθηκε ο **Γιάννης Ραγκούσης**, Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος & Βουλευτής Β΄ Πειραιά του ΣΥΡΙΖΑ σημειώνοντας, επίσης, την ανάγκη περαιτέρω διαφάνειας στον δανεισμό των πολιτικών.

Στην ανάγκη δημιουργίας ενός νέου οργάνου ελέγχου των οικονομικών των κομμάτων και των πολιτικών, το οποίο να είναι εντελώς ανεξάρτητο από τη Βουλή, αναφέρθηκε ο κ. **Γιώργος Καμίνης**, Βουλευτής Επικρατείας του Κινήματος Αλλαγής, υπογραμμίζοντας τη σημασία των ανοιχτών δεδομένων και των ενιαίων φορμών και οδηγιών υποβολής των στοιχείων.

Ο κ. **Νίκος Καραθανασόπουλος**, Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος και Μέλος της Κεντρικής Επιτροπής του ΚΚΕ, εξέφρασε την αντίθεση του ΚΚΕ στο νομοθετικό πλαίσιο χρηματοδότησης των κομμάτων, χαρακτηρίζοντάς την ως ωμή παρέμβαση στην εσωτερική οργάνωση, τη λειτουργία και δράση τους.

Ο Πρόεδρος του Κέντρου Φιλελεύθερων Μελετών, κ. **Αλέξανδρος Σκούρας**, σημείωσε ότι η κρατική χρηματοδότηση με την υφιστάμενη μορφή της ευνοεί τα κόμματα με εδραιωμένη

κοινοβουλευτική παρουσία, μη ευνοώντας τον υγιή ανταγωνισμό με νεοεισερχόμενους πολιτικούς σχηματισμούς.

Τέλος, η κα **Κλεοπάτρα Γεωργουλοπούλου-Ρεντζέπη**, μέλος του ΔΣ της Διεθνούς Διαφάνειας Ελλάδος, τόνισε πως το συνέδριο έχει δώσει το έναυσμα για τη δημιουργία ώριμων παρεμβάσεων όπως είναι η βελτίωση της διαδικασίας υποβολής και ελέγχου των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης και η ανάγκη για ένα σύγχρονο και διαφανές νομοθετικό πλαίσιο για το lobbying σημειώνοντας πως το καταλληλότερο φόρουμ για τη συνέχιση αυτών των συζητήσεων είναι η Open Government Partnership (OGP), η παγκόσμια συνεργασία, η οποία φέρνει κοντά κυβερνητικούς μεταρρυθμιστές και στελέχη της κοινωνίας των πολιτών για να δημιουργήσουν σχέδια δράσης που θα κάνουν τις κυβερνήσεις να είναι πιο διαφανείς με ανοικτά δεδομένα προς όλους και με άμεση ανταπόκριση, αλλά και σχέδια δράσης που κάνουν τις κυβερνήσεις να προωθούν τη λογοδοσία σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης. Για διασφαλιστεί ο άρτιος σχεδιασμός και η ποιότητα δεσμεύσεων στο **5^ο Σχεδίου Δράση εντός του 2021** είναι απαραίτητο να εξασφαλιστεί η συν διαμόρφωση του από κοινές ομάδες εργασίας της ΔΔ-Ε και άλλων φορέων από την Κοινωνία των Πολιτών με τα εμπλεκόμενα Υπουργεία Δικαιοσύνης και Ψηφιακής Διακυβέρνησης, καθώς και με την Εθνική Αρχή Διαφάνειας.

Κλείνοντας το συνέδριο, η Πρόεδρος της Διεθνούς Διαφάνειας Ελλάδος Δρ. **Δαμάσκου Άννα**, σημείωσε ότι μέσα από τις εργασίες του καταδείχθηκε με σαφήνεια πώς μπορούν να χρησιμοποιηθούν τα ανοικτά δεδομένα για την καταπολέμηση της πολιτικής διαφθοράς. Ως εκ τούτου, η βασική σύσταση που προκύπτει είναι να καταστούν διαθέσιμα τα πάσης φύσεως δεδομένα που σχετίζονται με την πολιτική ακεραιότητα, να ενημερώνονται τακτικά και να είναι ευχερώς προσβάσιμα στο ευρύ κοινό, εννοώντας στους πολίτες, τους δημοσιογράφους, στις οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών κλπ.

Από τις εργασίες του συνεδρίου προέκυψαν σε κάθε ενότητα λεπτομερείς συστάσεις, με στόχο τη διασφάλιση ή τη βελτίωση της ανεξαρτησίας, της εποπτείας και της λογοδοσίας των οργάνων που είναι επιφορτισμένα με την πρόληψη, τον εντοπισμό και την πάταξη της πολιτικής διαφθοράς.

Πιο συγκεκριμένα:

Οι συγκρούσεις συμφερόντων προκύπτουν όταν οι υπεύθυνοι λήψης αποφάσεων πρέπει να επιλέξουν μεταξύ του δημοσίου συμφέροντος και του προσωπικού τους. Απαιτείται πλήρης αποκάλυψη των περιουσιακών στοιχείων και των συμφερόντων των πολιτικών, για να διασφαλιστεί ένα λειτουργικό σύστημα, όπου θα αποτρέπονται οι συγκρούσεις συμφερόντων ή τουλάχιστον θα εντοπίζονται και αντιμετωπίζονται.

Το lobbying αποτελεί κομμάτι κάθε υγιούς δημοκρατίας, παρόλα αυτά θεωρείται συχνά από το ευρύτερο κοινό ως κάτι επιβλαβές για το κοινό καλό. Είναι, επομένως, ζωτικής σημασίας οι δραστηριότητες αυτές να διεξάγονται με διαφανή και ηθικό τρόπο για την ενίσχυση της εμπιστοσύνης στις δημόσιες αποφάσεις και την αποτροπή της αθέμιτης επιρροής.

Τα πολιτικά κόμματα, όπως και όλες οι οργανώσεις, χρειάζονται οικονομικούς πόρους για να λειτουργήσουν. Δεδομένης της επιρροής τους στις δημοκρατικές διαδικασίες και στις διαδικασίες χάραξης πολιτικής, είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ότι η χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων οργανώνεται με τρόπο που διασφαλίζει τη δικαιοσύνη και τη διαφάνεια.

